

't Zwaalfje

Nieuwsbrief Vogelwerkgroep Berkelland

Borculo - Eibergen - Neede - Ruurlo

Torenvalk
Foto: Benno Stortelder

najaar 2017, jaargang 6, nummer 2

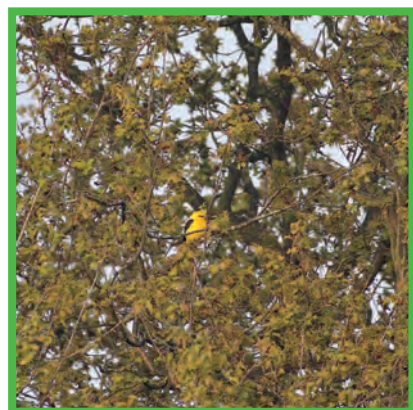
In dit nummer onder meer aandacht voor:

De Slechtvalk op de Grolse
Calixtustoren pagina 4

Excursie Texel
pagina 10

Publieksexcursie groot succes!
pagina 12

Ooievaars bij Haarlo, gefotografeerd door Henk Leever.

NIEUWJAARSBIJEENKOMST

OP WOENSDAG 3 JANUARI 2018

Van 20.00 tot 22.00 uur

Locatie: Melktap te Borculo

Waar vindt u ons op internet

Meer informatie, verslagen van inventarisaties, excursies, een overzicht van werkgroepen etc., vindt u op onze website:

www.vogelwerkgroepberkelland.nl

Voor waarnemingen in de gemeente Berkelland: kijk op de website:

www.vwgberkelland.waarneming.nl

LEDENVERGADERING

OP MAANDAG 5 MAART 2018

Van 20.00 tot 22.00 uur

Locatie: Melktap te Borculo

2

Bestuur Vogelwerkgroep Berkelland

Voorzitter

Henk Leever, Oude Eibergseweg 13, 7273 PJ Haarlo

tel: 0545-261531 henkenjantine@hotmail.com

Secretaris

Sonja Grooters, Patrijsstraat 111, 7161 JM Neede

tel: 0545 - 292 582 sonjaenhans@hotmail.com

Penningmeester

Ben Stegeman, Warmelinkshof 4, 7271 KM Borculo

tel: 0545-274321 bennie.stegeman@kpnmail.nl

Bankrekening: NL48RBRB.085.01.05.714 t.n.v.

VWG Berkelland te Ruurlo

Lid

Marjon Hoen, Kieftendijk 3, 7161 RL Neede

tel: 0545-291525 info@marjonhoen.nl

vacature

Algemeen mail-adres

E-mail: info@vogelwerkgroepberkelland.nl

De redactie van deze uitgave is verzorgd door Cees van Beinum, Marjon Hoen en Jos Korenromp

Twee Steenuiltjes gefotografeerd door Benno Stortelder bij café Hassink onder het overstek van het dak.

Inhoudsopgave

Van de voorzitter <i>Henk Leever</i>	3
Slechtvalk op de Grolse Calixtustoren <i>Jos Korenromp</i>	4
Kennismaking in vogelvlucht <i>Cees van Beinum</i>	6
Vogelkalender bestellen niet meer mogelijk <i>Cees van Beinum</i>	7
Bijzonder nestkastcontrole <i>Hanny en Hennie Alink</i>	8
Torenvalk familie bij Hemmy Weekhout <i>Benno Stortelder</i>	8
Voedselgebrek in het vroege voorjaar <i>Jos Korenromp</i>	9
Lezing Grutto Albert Beintema <i>Henk Leever</i>	9
Excursie Texel <i>Henk Leever</i>	10
Publiekexcursie Needse Achterveld groot succes	12
Pokémon Go in Haaksbergerveen <i>Sonja Grooters</i>	14
Telpost Havelandseweg Rekken <i>Marina Post</i>	14
24 uren telling <i>Sonja Grooters</i>	15
Data van activiteiten, ledenavonden en excursieprogramma 2017 / 2018	16

Van de voorzitter

Het belooft een prachtige dag te worden, die zaterdag begin september. Ik dacht nog aan Borculo, waar ze die dag een optocht hebben in het kader van het Septemberfeest en met mooi weer erbij is het een stuk leuker.

Mijn dag werd ook leuk toen er een berichtje verscheen in mijn app van Jaap de Jong: 53 Ooievaars bij het Hambroek. Ik ging erop af en ik bleek niet de enige toeschouwer te zijn. Ze liepen vlakbij het viaduct aan de weg naar Haarlo. Er bleken maar liefst 60 te zijn, want aan de andere kant van de weg waren er nog zeven. Rond tien kozen ze al het luchtruim, maar gingen ter hoogte van de Ijsboerderij Dommerholt weer naar beneden. Toch nog niet genoeg thermiek, maar na een half uurtje pauze gingen ze alsnog op de thermiek naar het zuiden. Bijzonder en heel bijzonder als je bedenkt, dat we 40 jaar geleden bijna geen Ooievaar meer hadden. Een laatste paartje wilde Ooievaars broedde nog bij Grafhorst en er was een ooievaarsstation het Liesveld in Groot Ammers. Daar had o.a. Vogelbescherming het initiatief voor genomen. Jongen kweken in gevangenschap met de bedoeling deze weer de vrijheid te geven. Wellicht gaan ze daarna weer op trek. Dat werkte en er kwamen meerdere buitenstations bij zoals Eernewoude,

De Wijk bij Meppel, Leek en Gorssel. En toen ging het snel met het herstel van de Ooievaar en in deze eeuw ging de groei door. Er kwamen ook steeds meer broedgevallen en de teller staat nu al boven de 1000. In Twente is er bij Losser al jaren een aantal broedgevallen, maar in Berkelland loopt het nog niet zo. Bij Beekvliet heeft een Ooievaar gezeten, maar het nest is al jaren niet meer bezet. Enkele jaren geleden is er nog een broedgeval geweest tussen Geesteren en Gelselaar in een boom, maar ook hier is geen sprake van een permanente vestiging. Toch zien we regelmatig Ooievaars, zowel in onze regio als daarbuiten. Vooral vanaf medio augustus tot begin september komen groepen Ooievaars over, die ook in ons gebied tijdelijk bivakkeren. Vorig jaar nog een groep van ca. 30 die een slaapplek vonden op hoogspanningsmasten en dit jaar dus een groep van 60. Wie weet komen ze volgend jaar weer en wellicht nog meer. Het is gelukkig niet altijd kommer en kwel met de vogelstand. Als het volgend jaar weer Septemberfeest is in Borculo zal ik zeker denken aan die prachtige dag van dit jaar. Een stralende dag en een stralende voorzitter te midden van 60 Ooievaars. Dat moet een hoop nieuwe leden opleveren.

Henk Leever

3

De slechtvalk op de Grolse Calixtustoren

Slechtvalken, Zeearenden en andere roofvogels in Europa waren in de jaren 70 en 80 van de vorige eeuw aan het uitsterven als gevolg van vergiftiging door pesticiden. Na een verbod op o.a. DDT zijn ze geleidelijk weer in aantal toegenomen. Voor de Slechtvalk geldt bovendien dat de keuze voor een andere leefomgeving hiertoe sterk heeft bijgedragen.

Naar de stad

In het zomer nummer van Vogels lees ik het volgende: *“Hij is eigenlijk een jager van het vlakke land, maar ook de stoere slechtvalk heeft de verleiding van stads comfort niet kunnen weerstaan. Duiven, Gierzwaluwen, eenden, Waterhoentjes en meeuwen gingen hem voor. De stad werd de nieuwe habitat, want daar is het relatief veilig, altijd wat warmer en altijd volop te eten. De jager volgde zijn prooien en nu hoeft ook hij nooit honger te lijden; een onhandig duifje hier, een volgevreten meeuw daar. Vanaf zijn hoge nest op een wolkenkrabber hoeft de Koning van de grootstad zich alleen maar met meer dan 200 km/u te laten vallen. De balans tussen comfort en veiligheid in luilekkerland een tikje herstellend”.*

Boven op de ui

Vrijdagochtend 13 januari j.l. lag er een vers pak sneeuw, weliswaar nat maar toch glibberig. Om 9 uur heb ik een afspraak bij de tandarts en vanwege mijn broze botten twijfel ik of ik voor de auto of de fiets ga kiezen. In de buitenwijken wordt uiteraard niet gestrooid. Uiteindelijk kies ik toch maar te gaan fietsen. Gevaarlijke stukken zal ik dan maar lopend afleggen. Parkeren in de binnenstad van Grolle is ook niet makkelijk. Bij de nieuwe Calixtuskerk wordt mijn aandacht onmiddellijk getrokken door een aanhou-

dende doordringende roep. Als ik omhoog kijk zie ik om de torenspits een Slechtvalk in duikvluchten heen en weer schieten, ondertussen alsmaar luid alarme-rend. Waar hij op stoot zit aan de achterkant van de toren en die kan ik nu niet zien. Wat jammer dat ik nu mijn geluidsrecorder niet bij me heb. Dit geluid heb ik nog nooit gehoord. Even later zie ik de oorzaak van de paniekerige Slechtvalk. Een vrouwtjesbuiserd vliegt weg, achterna gezeten door de valk die felle uit-vallen doet en die de Buiserd nauwelijks kan ontwijken. Even later is de rust hersteld. Na het verwijderen van overtollig tandsteen zoek ik de toren nauwkeurig af, maar op de trans en andere, wat lager gelegen plekken zie ik niets. Dus zoek ik het hogerop en ja hoor, op een metalen pen aan de bovenste ui zit deze prachtige snelle jager. Het is een stipje en tegen de donkere achtergrond van leien steekt hij nauwelijks af. Als je van zijn aanwezigheid geen weet hebt, zul je hem nooit zien. Van Annie Koldewij had ik al wel eens gehoord dat hij daar wel vaker zit. Maar als je geen kijker bij je hebt, mis je hem. Snel naar huis om mijn camera te halen en dan terug naar de kerk. De vogel zit nog steeds op dezelfde plaats en vanaf de grond maak ik diverse foto's. Benieuwd of ze scherp worden, want het waait en de afstand is minstens 75 meter. Ook de volgende dag zit de vogel nog steeds op dezelfde plek. Ook zit de vogel urenlang op de rand van de trans, op zo'n 42 meter hoogte.

Mislukte poging

Later doe ik een poging hem boven op de torentrans (dus op gelijke hoogte) te fotograferen.

Als ik bij de kerk aankom is hij nog bezig met het oppeuzelen van een Kauw. Na het op adem komen boven (het is een hele klim), open ik het luik en sluip ik voorzichtig naar buiten. Met behulp van de opklap-bare display op de camera hoop ik om de hoek (zelf blijf uit het zicht) de vogel op de trans te zien, maar jammer genoeg is hij weg. Wel zie ik een mannetje en vrouwtje hoog boven de toren cirkelen om even later geheel te verdwijnen. Waarschijnlijk op weg naar de watertoren in Eibergen. Daarna was de vogel afwezig, ten minste, ik heb hem niet meer gezien.

Annie heeft hem daarna af en toe nog wel waargenomen. Kennelijk is hij in het winterhalfjaar graag in Grolle en zijn er daar voldoende prooien beschikbaar.

Annie Koldewij

Omdat de toren van de Calixtus basiliek regelmatig door toeristen wordt beklommen zien de gidsen liever niet dat de omloop vol restanten ligt van geslagen prooidieren. Daarom is Annie regelmatig in de weer om alle overblijfselen op te ruimen. Tegelijkertijd krijgt ze hierdoor een goed overzicht welke prooien het meest worden geslagen. Op een collage ziet u er aantal afgebeeld. Heel erg opvallend is het grote aantal Houtsnippen.

Houtsnippen

In een toevallig gelezen artikel van Rob Bijlsma “Waar zijn onze Houtsnippen gebleven?” las ik over zijn constatering dat in een telgebied op de Veluwe het aantal broedende Houtsnippen haast tot nul is gereduceerd. En hij concludeert dat dit voor veel meer plaatsen in ons land zal gelden. Even voor wie Rob niet kent: Hij is een onderzoeker/wetenschapper in hart en nieren, en omdat hij alles minutieus opschrijft, zeer betrouwbaar. Rob wijt de achteruitgang o.a. aan de veranderde vegetatie, bijv. vergrassing. In droge voedselarme bodems heeft een Houtsnip met zijn gevoelige regenwormensnavel weinig te zoeken.

Recent onderzoek in het buitenland o.a. Zweden en Finland leverde op dat daar nog miljoenen houtsnippen leven. Honderdduizenden daarvan ploffen in november in Nederland neer, elk jaar weer een verbazingwekkende ervaring. “Je snapt dan onmiddellijk hoe reusachtig het achterland van die vogels moet zijn. Die massa schuift in zijn geheel op naar West- en Zuid Europa (relatief weinig gaan er de Pyreneeën over). Daar vormen ze een bron van verbazing voor de vogelaars en de jagers”.

Luie roofvogel

In een artikel van een oud Grasduinen nummer (Simon Bijlsma en Steven Ruiter) las ik dat de Slechtvalk zich bij het verorberen van zijn prooi veelal beperkt tot de grote vliegspieren en een beetje borstvlies. “Hij slikt twee ons naar binnen en laat de rest liggen (van de Smient). Elke dag tussen elf en twaalf uur `s middags verhief de valk zich in de lucht en viel dezelfde groep Smienten aan”. Ze bemerkten dat de Slechtvalk een van de luiste roofvogels van het land is. Waar een kiekendief de hele dag eindeloos rondvliegt, zat hun Slechtvalk de hele dag te dutten op een hoogspanningsmast. Alleen voor dat half uurtje Smienten jagen kwam hij er even uit. Maar wat zou je ook verder druk maken met zo'n onuitputtelijke delicatessenwinkel in de buurt.

Gedetermineerde prooien

Overzicht van gedetermineerde restanten, verzameld door Annie Koldewij in de periode van 12 september 2015 tot 27 maart 2017. Vanaf 15 april dit jaar is hij nog wel af en toe op de toren gezien, maar zijn geen prooiïresten meer gevonden.

Kokmeeuw 27, Houtsnip 17, Merel 5, Kievit 4, Kauw 4, Waterhoen 3, Houtduif 3, Wintertaling 3, Spreeuwen 2, Meerkoet 1, Dodaars 1, Groenpootruiter 1, Holenduif 1, Vink 1.

Tekst en foto's: Jos Korenromp

Kennismaking in vogelvlucht

In deze rubriek vertellen leden van de Vogelwerkgroep Berkelland door middel van een aantal vragen wie ze zijn en waarom ze vogels in hun hart hebben gesloten. Naast het beantwoorden van de vragen mogen er natuurlijk ook bijzondere foto's meegezonden worden!

1 Stel je zelf even kort voor: naam, werk, waar woon je, etc?

Ik ben Cees van Beinum en ik ben op 8 november 1944 geboren in Hardenberg. Ik was de jongste in een gezin met vijf kinderen. Mijn vader was chef monteur bij het gemeentelijk elektriciteits- bedrijf, dat later opging in de IJsselcentrale. Op mijn vierde verjaardag kreeg ik een voederplankje en mijn eerste vogelboekje "Zien is Kennen". De vogels die op het plankje kwamen zocht ik op in het boekje en mijn ouders vertelden mij hun namen. Op de lagere school trof ik in de vierde klas een meester Anholts. Hij was ook een vogelman en kende vele soorten. In de klas stond een vitrine met opgezette vogels en een eierverzameling. Deze meester had al gauw door dat ik een vogelvriend was en vond het prachtig mij van alles over de natuur te vertellen. Bij mijn klasgenootjes was ik al gauw de vogelkenner. Ook had ik in die tijd heel vaak een tamme Kauw, die ook wel eens met mij meeging naar school.

2 Wat is het meest grappige wat je hebt meegemaakt tijdens het vogelen?

Het grappigste dat ik heb meegemaakt is, dat mijn tamme Kauw alles wat blonk en glom meenam en verstopte op een paar geheime plekjes die ik ontdekte. Met de theelepeltjes moest ik soms de burens bij langs om te vragen of deze van hen waren. En van de verscheidene munten ligt een zeldzame Romeinse munt in het museum.

3 Wat is de meest bijzondere vogel die je ooit hebt waargenomen?

De meest bijzondere vogel die ik ooit heb waargenomen vind ik het Klein Waterhoen. In de winter stond in Hardenberg alles voor en achter ons huis onder water door de rivier de Vecht. Zodra het water gezakt was, trok ik de droogvallende weilanden weer in. Bij een dam in een sloot zag ik een soort dobber met twee rode oogjes. Het was een vogel die zich voor mij verborg en om te ademen zijn kopje tussen de begroeiing boven water hield. Wat ik had gezien heb ik op een briefkaart naar Dr. Fop I. Brouwer gestuurd met de vraag wat het was. Deze vogelkenner was bekend van zijn radiopraatjes over de natuur. Hij berichtte mij dat het om het Klein Waterhoen ging.

4 Wat is je lievelingsvogel en waarom?

Mijn lievelingsvogel is de Grauwe Vliegenvanger. Dit onopvallende grijsbruine vogeltje is van dichtbij veel mooier getekend dan je eerst denkt. Ook zijn zingen stelt niets voor, maar hij laat zich goed bekijken als hij op een kale tak rondkijkt en zoekt naar vliegende insecten. Met een snelle actie vangt hij de insect uit de lucht en keert terug op de plek vanwaar hij vertrok. De Grauwe Vliegenvanger broedde bij mijn ouderlijk huis op een plankje onder de dakgoot en vanuit het slaapkamerraam kon ik het gebeuren van heel dichtbij goed observeren.

5 Heb je een gebied waar je het liefst naar toe gaat om vogels te spotten?

Ik ga om bijzonder vogels te ontmoeten heel graag naar het Zweedse eiland Öland. Dat ligt voor de zuid-oostkust van Zweden en is 144 km lang en maar 14 km breed. Ik noem het eiland het Texel van Zweden en ben er meerdere malen geweest. Ook al omdat het een platte kalkplaat in zee is, waardoor je er heel goed kunt fietsen.

Door zijn ligging komen de verspreidingsgebieden van de Oost-Europese vogelsoorten hier samen met de Zuid- en West-Europese vogelsoorten. En ook de Scandinavische soorten zijn er volop te spotten. Er zijn veel Grauwe Klauwieren en Draaihalzen. Zeldzamere soorten zijn o.a. de Kleine Vliegenvanger, de Withalsvliegenvanger en de Buidelmees.

6 Welke vogel heeft volgens jou het mooiste geluid, en waarom vind je dat?

Het mooiste geluid vind ik de roep van de Grutto, omdat deze echt Hollandse vogel in een halve eeuw van heel algemeen tot zeldzaam is geworden. Zijn roep meld mij dat hij er nog is en maakt me daarom heel blij. Als het gaat om het knapste zingen dan noem ik de Bosrietzanger. Met een technisch alleskunnen imiteert hij aan één stuk door allerlei andere vogelsoorten. Werkelijk onvoorstelbaar.

7 Heb je naast het vogelen nog andere hobby's, en zo ja welke?

Ik zou wel eens willen dat ik meer tijd had voor ook andere dingen dan vogels. In mijn werk als maatschappelijk werker was ik veel met mensen bezig.

Het regelen en sturen van je leefomgeving deed ik met veel plezier. Ik ben vele jaren politiek actief geweest en zat tien jaar in de Eibergse gemeenteraad voor GroenLinks. Ik fiets veel en graag. Vroeger heb ik vaak geschaatst en tegenwoordig ben ik regelmatig op de shortgolfbaan te vinden. Ook daar speurt mijn oog vaak de hemel af.

8 Wil je nog iets anders kwijt in het 't Zwaalfje?

Ik heb nog nooit een levende Scharrelaar gezien. Het is helemaal geen zeldzame vogel in zuid en oost Europa, maar in die gebieden kom ik maar weinig. Bij voorkeur ga ik naar ruigere vakantiegebieden zoals in Schotland, Zweden en Noorwegen. De warmte van de landen rond de Middellandse Zee staat mij tegen.

9 Welke vraag wil je uit het lijstje halen en welke komt daarvoor in de plaats?

Ik zou geen vraag willen wegstrepen, maar wel een vraag toevoegen, nl. tussen vraag 4 en vraag 5, "Aan welke vogel heb je de meeste hekel en waarom?" Voor mij is dat de Kalkoen. Ik vind het een smerig en wanstaltig gedrocht en kan er niets leuks aan ervaren. Zelfs gebraden geef ik nog de voorkeur aan kip.

10 Aan wie geef je de vlucht voor de volgende keer door?

Ik zou de vlucht willen doorgeven aan de familie Alink in Neede, omdat ik het zo bijzonder vind dat van één gezin vader, moeder en hun dochter Kirsten enthousiaste vogelliefhebbers zijn en alle drie lid van onze vogelwerkgroep.

Vogelkalender bestellen niet meer mogelijk

Na vele jaren is er een einde gekomen aan het verschijnen van de bekende vogelkalender van de Stichting "Het Vogeljaar". Een aantal leden van onze vogelwerkgroep kon jaarlijks deze kalenders bestellen via onze vereniging. Dat is niet meer mogelijk. Het zal er zeker mee te maken hebben dat er in dit digitale tijdperk geen vraag meer is naar kalenders op papier.

Helaas komt daardoor ook een eind aan het verzamelen van de prachtige kleurenfoto's met een korte begeleidende tekst. Zelf heb ik deze kalenderplaten al vanaf het begin in 1976 verzameld en ingebonden, waardoor er een prachtig vogelboek is ontstaan.

Daar is dan nu spijtig genoeg een einde aan gekomen.

Cees van Beinum

Bijzondere nestkastcontrol

Veel Koolmezen en Pimpelmezen hadden in medio april al hun eerste eieren gelegd. Op 10 mei gingen wij ook weer de nestkastjes in het bos van Hans Grooters controleren.

Bij één nestkastje kwamen we echter wat bijzonders tegen. Er lagen 9 koolmees-eieren in een cirkel in het nest. (Zie foto). Dit hadden we nog nooit gezien, dus bij thuiskomst hebben we een mail naar de Sovon gestuurd of het bij hun bekend was waarom de eieren in een cirkel lagen.

Jan Schoppers van de Sovon antwoordde dat hij het ook een bijzonder gezicht vond, maar hij kende dat niet. Hij zou de mail doorsturen naar Leo Ballering van de werkgroep Nestkast. Al spoedig kregen we bericht van Leo terug. Hij antwoordde dat het voorkomt als er weinig nestmateriaal aanwezig is en de eieren op de bodem van de nestkast komen te liggen. Ook kregen we nog een antwoord van Henry Bouwmeester. Hij schreef ook dat er geen nestkom onder

de eieren zit. De eieren liggen op de bodem van de nestkast. Hij vertelde dat de eieren in een cirkel komen te liggen omdat de broedende vrouw ze niet goed kan keren. De jongen die hier uitkomen krijgen volgens hem ook roeipoten, omdat ze op de harde bodem zitten. Er zijn 8 jongen uitgekomen en die zijn ook allemaal uitgevlogen. Er is 1 ei achtergebleven.

Hanny en Hennie Alink

Torenvalk familie bij Hemmy Weekhout

De redactie ontving fraaie foto's van een Torenvalk familie. De kast hangt bij Hemmy Weekhout op het erf en de foto's zijn gemaakt door Benno Stortelder vanuit een hoogzit.

Hemmy had de hoogzit schuin tegenover de nestkast gebouwd bij hem achter het huis, op een afstand van ongeveer 10 à 12 meter.

Voedselgebrek in het vroege voorjaar

Het nestkastje in mijn tuin, waarin bijna jaarlijks mezen hun eieren uitbroeden, had het afgelopen seizoen al heel vroeg de belangstelling van een paartje Koolmezen. Ik zag ze tenminste aan en af vliegen met plukjes mos, dat in mijn grasveldje (gazon wil ik het echt niet noemen) weelderig groeit.

Te weinig voedsel

Een tijd lang merk je daarna van hun aanwezigheid niet veel, tot het moment dat de ene ouder opvallend vaak het kastje induikt. Dit werd al spoedig (14 april) gevolgd door het aan en afvliegen van beide ouders met voer in de snavel. Nou is voer een groot woord, want de prooien waren minuscule wat grootte betrof. Het leken mij kleine spinnetjes of iets dergelijks. In ieder geval geen rupsen. Het weer was er op dat moment ook niet naar. Het aangename voorjaarsweer was in de tweede helft van april omgeslagen en er volgden nachtvorsten. Ik vroeg me dan ook af of de jongen wel voldoende zouden groeien. Maar op zeker moment zie ik een jong uit de kast fladderen en een ander op de tegels liggen, dood (30 april). Omdat ik verder alleen maar geluidjes uit de heg hoorde, dacht ik dat alles misschien toch nog goed was afgelopen. Toen ik het oude nest op 1 mei verwijderde zag ik

echter dat er 5 jongen dood in de kast waren achter gebleven. Zoals ik al vreesde zagen ze er minnetjes uit, niet op kleur en niet goed in de veren.

Nieuwe poging

Het duurde niet lang of het mezenpaar keerde terug en begon op 8 mei opnieuw te nestelen. Toen de eieren uit waren zag je beide ouders al heel snel met grotere prooien en vooral rupsen aan en af vliegen. Voor die laatsten konden ze terecht in de appelboom achter in de tuin die dit jaar uitbundig in bloei stond. Dit keer heb ik kunnen zien dat de jongen een voor een de kast verlieten (15 juni). Ze zagen er prima uit en ik hoop dat enkelen daarvan het overleefd hebben. Een Gaai was echter opvallend vaak in de buurt en een keer zag ik hem met een jong in de snavel weg vliegen. En ik weet dat zo'n jong naar meer smaakt.

Tekst Jos Korenromp

Lezing Grutto door Albert Beintema

Op donderdag 21 september hebben we een onderhoudende en informatieve lezing gehad van ons lid Albert Beintema over de Grutto. Er waren 40 belangstellenden, die vol aandacht waren over onze nationale vogel, de Grutto.

Zoals we weten gaat het niet goed met onze Grutto en met name komen er geen jongen groot. We hebben te weinig goede biotopen voor deze prachtige weidevogel. In Friesland heet de Grutto Kening fan 'e Greide: Koning van de Weide en Albert heeft ons kunnen overtuigen, dat deze titel zeer terecht is. Er zijn gelukkig hoopgevende initiatieven om de Grutto te behouden, waarbij natuurbeschermers en landbouwers samen optrekken. Dat neemt niet de weg, dat de Grutto bij ons in rap tempo achteruit gaat. Dat geldt overigens niet voor zijn soortgenoot de IJslandse Grutto, die juist in aantal toeneemt. Op IJsland komt steeds meer geschikt land beschikbaar, mede door de klimaatverandering.

Verder vertelde Albert, dat er een prima tussenstation is in Portugal: een soort tankstation voor Grutto's. Daar zijn speciaal grote rijstvelden beschikbaar die er mede voor zorgen, dat ze voldoende brandstof

kunnen tanken tussen ons land en West Afrika. Bijzonder is ook de Italion Connection, waarbij met name jonge vogels trekken via Italië. Door verder onderzoek met onder meer zenders komen we steeds meer te weten over de Grutto. De universiteit van Groningen kent in deze een lange traditie. Met deze kennis en met de inzet van velen moet het toch mogelijk zijn om de Grutto in Nederland te behouden. Dat dit niet gemakkelijk is weten we uit eigen ervaring, waarbij onze regio ook wat minder geschikt is. Friesland en Noord Holland bieden meer kans op behoud van de Grutto, onze nationale vogel, in Nederland.

Tekst Henk Leevers

Excursie Texel 13-16 oktober 2017

De excursiecommissie heeft dit jaar een meerdaagse georganiseerd naar Texel. Uiteindelijk waren er 11 deelnemers: Geert Heetebrij, Titia Meijer, Johan Slütter, Willy Smeenck, Johan Smeenck, Henk en Jantine Leever, Hennie en Hannie Alink, René Pruyzers en Marina Stap.

Vrijdag de 13e

Vrijdag de 13e zouden we elkaar ontmoeten bij de boot en die datum belooft niet veel goeds. Maar zet alle bijgeloof maar overboord want het was een fantastische dag en ook de dagen er na. Droog, zonnig, warm en veel vogels. Voor het laatste kwamen we uiteindelijk en zowel vanwege de grote aantallen maar ook om zoveel soorten te zien, was een ware belevenis! De teller stopte na 120 soorten en het voert te ver om al die soorten hier te noemen. Daarom een impressie.

De soort die bij mij de meeste indruk heeft achtergelaten is de Goudplevier. Dat begon al bij het eerste uitkijkpunt op de vrijdag de 13e. Je stapt uit en het eerste wat je hoort is het prachtige wat weemoedige geluid van de Goudplevier. Later zie je er honderden bij elkaar in verschillende groepen en als klap op de vuurpijl voeren ze ook nog eens samen in één vlucht van enkele duizenden een vliegshow op. Een verpletterend schouwspel en als je het nog nooit hebt gezien ga vooral en laat je verrassen.

Paparazzi

Verrast was ik door de vele vogelaars met een hoeveelheid apparatuur bij zich, waar je "U" tegen zegt. Het was ook het weekend van Dutch Birding. Groot voordeel is, dat er vrijwel geen soort ongemerkt Texel kan aandoen. Dat gold ook voor de Hop. Honderden vogelaars vergaapten zich aan het beestje en er zullen duizenden foto's gemaakt zijn. Ik heb op gepaste afstand naar het schouwspel gekeken en het deed me denken aan paparazzi, die een bekende persoon achtervolgen. Dat werd nog duidelijker toen de Hop wegvloog en hordes vogelaars er achteraan 'vlogen'. Onze groep heeft hem mooi voorbij zien vliegen en we hebben daarna onze tocht over het eiland per fiets voortgezet.

En ook dan kom je van alles tegen zoals een uitgeputte Sneeuwgorz die na een lange tocht net was geland. Je kon het beestje tot op enkele meters naderen en dus ook prachtig fotograferen en dat werd door velen gedaan. De Slechtvalk en de Grote Pieper waren verder op afstand, maar wel erg mooi.

We waren daar aanvankelijk alleen bij het waarneempunt de Slufter, maar allengs liep het daar ook vol met vogelaars. En allemaal kijken naar de Grote Pieper en Slechtvalk en de vele andere soorten, die er zitten.

Klein bungalowpark

Voldaan keerden we aan het eind van de dag terug naar onze twee huisjes bij Prins Hendrik in de buurt van Oosterend. Een klein bungalowpark met prima huisjes, die ook nog eens vogelnamen hadden: Kluut en Sperwer. Op het park zagen we de Sperwer regelmatig, maar ook Appelvink, Koperwieken en Putters. Voor de Kluut moesten we even een klein stukje lopen aan de andere kant van de dijk of bij het natuurgebied Utopia, ook vlakbij. Zondag gingen we nog een tijdje met de auto op stap om nog Franjepoten te bekijken. Dat is gelukt met zowel de Grauwe Franjepoot als de Rosse Franjepoot. Ze lijken wel veel op elkaar en je moet echt goed kijken om het verschil te zien en ze zaten ook nog eens op verschillende plassen. Wat ze gemeen hebben is het gedrag. Ze lopen heel druk een soort rondje en als je niet beter wist zou je zeggen, dat ze last hebben van ADHD. Dat hebben sommige vogelaars ook als ze komen aanstormen met kijkers, telescopen en fotoapparatuur, die worden meegezeuld. Tja als je rustig naar een Bladkoning

wilt kijken op het vogel-eiland Texel is dat lastig en tijdens een Dutch Birding weekend onmogelijk. Het heeft ook zijn leuke kanten en dat zagen we bij de Roodhalsgans waar je elkaar kunt helpen om het beest goed in beeld te krijgen.

De dagen vliegen bijna letterlijk voorbij en 's avonds bij het warme eten kunnen we de dag gezellig door nemen. Een prima sfeer en ook goed georganiseerd met voldoende ruimte voor eigen invulling.

Hele dag buiten

Bij het krieken van de dag gingen natuurlijk al enkelen op pad om daarna samen rond negenen te ontbijten. Vervolgens op stap per fiets en/of auto en lunchpakket mee. Heerlijk, de hele dag buiten en lekker doorwaaien met zo veel vogels, dat je er haast verzadigd van wordt. Hoewel dit laatste niet voor iedereen geldt. Maandag moest er toch nog door enkelen gezocht worden naar de IJsdruiker en de Grote Kruisbek en die werden ook gevonden en was de lijst compleet. Dat kan eigenlijk niet voor een vogelaar, want er is altijd een drive om weer te gaan kijken. Dat maakt onze hobby ook zo leuk.

Wie weet ga je mee met een volgende excursie.

*Tekst Henk Leever
Foto's Willy Smeenck en Marina Stap*

► Daar is hij dan: de prachtige wielewaal. De

Kom mee naar buiten

Publieksexcursie Needse Achterveld groot succes

Wielewaal

allemaal...

Vogels spotten is populair. Meer dan 40 belangstellenden doen mee met een vogelwandeling in het Needse Achterveld. Er is euforie als de wielewaal zich laat zien.

Stefan Scheper

Neede

Het is nog voor zes uur in de ochtend, maar op het parkeerveld aan de Visschemorsdijk in het buitengebied van Neede is geen plek meer over. De parkeerplaats staat deze zondagochtend al heel vroeg vol met auto's van vogelspotters. Menigeen moet zijn auto langs de kant van de weg zetten.

Op het parkeerveld vlakbij de Buurserbeek staan meer dan veertig mensen. Zij zijn van plan om bij het kriecken van de dag aan een vogelwandeling te beginnen. In het naastgelegen Needse Achterveld valt die ochtend veel te zien. Vogelaars van de Vogelwerkgroep Berkelland gaan als gids mee. Zij vertellen de belangstellenden veel over de talrijke vogelsoorten in dit natuurgebied.

De deelnemers worden gesplitst in groepen van zo'n tien personen. Vlak voordat de laatste groep het bos inloopt, komt er nog een witte auto aangereden. Deze bezoeker heeft mazzel. De jongeman uit Vorden is net op tijd om met de laatste groep mee te wandelen.

Aan de rand van het Needse Achterveld vertelt gids Henk Lee-

ver eerst wat hij deze ochtend verwacht te horen en te zien. Het is heel wat. De boompieper, gekraagde roodstaart en grote bonte specht bijvoorbeeld, moeten gespot kunnen worden. Dat klinkt interessant. De vogels in het bos en op de heide zijn voor velen nog onbekend. De vink, mus, merel en koolmees ziet iedereen elke dag. Daar halen de wandelaars deze ochtend dan ook de schouders voor op.

Ochtendgluren

Leever, tevens de voorzitter van Vogelwerkgroep Berkelland, zegt dat het ochtendgluren een goed moment is om op zoek te gaan naar vogels. „Het kan natuurlijk de hele dag, maar het is nu baltstijd. Bij zonsopgang begint het gefluit

Bij zonsopgang begint het gefluit al. Ze zijn actief

—Henk Leever, vogelgids

al. De vogels zijn nu heel actief.”

Een deelneemster heeft voor het vertrek nog een vraag over roofvogels. „Wij missen bij ons huis wel eens een krielkip. De kip ligt er dan zonder kop. Welke roofvogel doet dat”, vraagt ze zich af? Leever zegt dat het afrukken van een kop niet het werk van een roofvogel is. Hij vermoedt dat een marter de boosdoener is.

Schuw

De vogelkundige zegt dat ook de wielewaal in het Needse Achterveld broedt. Het spotten van die felgele zangvogel zou een sensatie zijn. De wielewaal is namelijk nogal schuw. Hij stelt geen prijs op pottenkijkers. „We gaan de wielewaal wel horen. Hij is inmiddels terug. De wielewaal keert altijd pas heel laat terug van de overwinteringsplaats. Dat geldt ook voor de fluiter”, weet Leever. Veel vogels hebben de wintermaanden in warmere oorden doorgebracht. De gekraagde roodstaart daarentegen is al iets langer weer in Nederland te zien. „Die is drie weken geleden teruggekomen”, zegt Leever.

In het bos fluiten de vogels dat het een lieve lust is. Leever herkent de geluiden. Hij kan meteen vertellen welke vogel op dat moment het hoogste woord heeft. Met het gefluit bakenen ze hun territorium af. De wandelaars hebben allemaal een verrekijker bij zich. Maar het traceren van de vogels is allerm minst eenvoudig. Er zit al veel blad aan de bomen. Het turen door de verrekijker is menig keer tevergeefs. Onderweg geeft

maandag 8 mei 2017
bewondering is groot, er wordt nog net niet gejuicht

▲ Met z'n veertigen kijken naar de vogels in het Needse Achterveld samen met gids Henk Leever (l). De vogelwandelingen w

Leever veel uitleg. Hij zegt dat de middelste bonte specht aan een opmars bezig is. Het kleinere broertje van de grote bonte specht wordt steeds vaker gezien. „We schatten dat er zo'n tien broedparen zijn in Berkelland. Ook hier in het Needse Achterveld komt de middelste bonte specht voor.”

Intussen klinkt er geroffel. Maar dat is onmiskenbaar het werk van de grote bonte specht. Leever laat daarover geen misverstand bestaan. „Het geluid van alle spechten is verschillend.” Iets verderop bij een grote open plek in het bos maken twee reeën zich uit de voeten. Het zijn jonge bokken. „Die twee zijn

door de groep verstoten en moeten op zoek naar een nieuw territorium”, vertelt Leever.

Euforisch

Een paar tellen later hoort hij de wielewaal. Even later meldt deze vogel zich opnieuw met zijn fraaie deun. Iedereen luistert. Leever hoopt dat de wielewaal zich laat zien. Hij besluit om zelf te gaan fluiten. Leever kan het geluid van deze vogel nabootsen. Nog geen minuut later is de wielewaal hoog in een boom aan de overzijde van de bosweide te zien. Iedereen is euforisch. Er wordt nog net niet gejuicht, maar de bewondering is

groot. De felgele verenpracht contrasteert sterk met de groene bladeren. De wielewaal lijkt wel een tropische vogel. Er worden foto's geschoten. De vogel blijft een paar minuten op de tak zitten. Daarna vindt hij het welletjes en vliegt weg. Verderop op een drassig grasland aan de rand van een plas worden ook nog een oeverloper en tureluur waargenomen. En even later laat een gekraagde roodstaart pontificaal zijn fraaie verenkleed zien.

De oeverloper, tureluur en gekraagde roodstaart zijn prachtig, maar zij kunnen niet tippen aan de wielewaal. Het zien van deze vogel was zonder meer het hoogtepunt

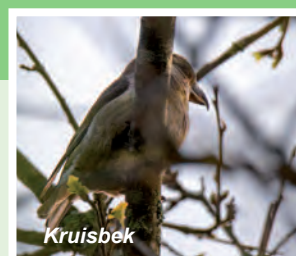
van deze zondagme

Populair

Vogels spotten wordt populairder. De vere

“
We gaan de wielewaal horen. Die inmiddels

—Henk Leever

Kruisbek

Kruisbek

Gekraagde Roodstaart

Pokémon Go in het Haaksbergerveen, maar dan net even anders

Veel koolmezen en pimpelmezen hadden in medio april al hun eerste eieren gelegd. Op 10 mei gingen wij ook weer de nestkastjes in het bos van Hans Grooters controleren.

Jacco, Rowan Mike en Tom hadden er zin in. Het doel was 50 verschillende soorten vogels te scoren en een Adder zou ook erg leuk zijn om te zien. Op de parkeerplaats bij het Haaksbergerveen werden de eerste soorten gescoord: de Spreeuw zat te zingen in de boom, Grauwe Ganzen vlogen luid gakkend over en de Zwartkop liet zijn melodieuze liedje horen. Ook de Fitis was in overvloed te horen, in het hele Haaksbergerveen klonk zijn liedje met het bekende aflopende riedeltje. Echter de Adders lieten zich bij het koude weer niet zien. We zagen verschillende soorten eenden zoals Wintertaling, Zomertaling en Smient. Ook hebben we meerdere

malen de Blauwborst gehoord, helaas kwam hij niet dichtbij in beeld. Onderweg kwamen we nog een vogelteller tegen, de kinderen mochten even door de telescoop de Roodborsttapuit bekijken. Wauw! Dat zie je dan goed. Tenslotte brachten Marina en Henk de kinderen bij 3 Chileense flamingo's die zich in het Haaksbergerveen ophielden. Als klap op de vuurpijl vloog er ook nog een Kraanvogel over! Maar de Adder, nog steeds niet gezien. Marina wist nog een klein ommetje, langs een pad waren

ook vaak Adders te vinden. En ja hoor, daar lag de slang met zijn duidelijke zigzag tekening op z'n rug. Bij de auto gekomen hadden we welgeteld 46 soorten gescoord. Pokémon Go was nog niet helemaal geslaagd. We moesten nog 4 'Pokémons'. En dat lukte vanuit de auto, de kinderen speurden naar de laatste soorten. De eindstand was 52 soorten, een mooi aantal!

Tekst en foto's: Sonja Grooters

24-uurs telling

Dit jaar is de telling gehouden op zaterdag 20 mei. Om vijf uur 's morgens verschenen Cees, Annemiek, Henk La, Marina, Johan, Willy, Hans en Sonja aan de start. Zo konden we mooi twee groepjes van vier maken. Later gingen een aantal tellers naar huis maar die werden ook weer aangevuld door Annie, Henk Le en Kees.

Het was een mooie dag, droog, een licht windje en geregeld brak de zon door. De Koekoek liet zich in Eibergen al horen. In het Assinkbos scoorden we zo maar een Fluiter! Hij was wel heel alleen.... Neede steeg in Cees' aanzien omdat daar een Nachtegaal luidkeels begon te zingen, heerlijk koffie drinken daar bij dus!

De lunch was bij Henk Leevers, prima verzorgd, heerlijk broodjes, gebakken eieren en ook nog soep. De enige regen die we die dag hadden viel tijdens de lunch, dus daar hadden we weinig last van.

Na de lunch fietsten we naar Overbiel, bij Haarlo waar een Chileense Flamingo was neergestreken. Op die plek waren ook nog genoeg andere soorten te scoren: Tureluur, Knobbelswaan, Bergeend (met dobberende pullen), Kleine Plevier en Nijlgans.

De Veldleeuwerik, de IJsvogel en de Zomertortel konden we dit jaar helaas niet meetellen. De dag werd afgesloten bij de chinees. Het aantal deelnemers was te beperkt om 's avonds nog een avondtelling uit te voeren. Toen we beide lijsten naast elkaar legden, kwamen we uit op 103 soorten!

Tekst en foto's: Sonja Grooters

Telpost Havelandsweg Rekken

Topdag vinkentrek op de telpost aan de Havelandsweg. Vanaf half acht zaten drie tellers gereed om de overtrekkende vogels te tellen. Ze hadden goede hoop. Het was al dagen geen goed trekweer en vandaag was het weer redelijk goed. Weinig wind en een goed zicht. De verwachtingen werden waar gemaakt. De Vinken trokken volop en wanneer ze met de verrekijker in de lucht keken zagen ze zo tweehonderd Vinken tegelijk trekken. Het grote probleem was, dat als je naar rechts keek, je de Vinken aan de linkerkant weer miste. Naast Vinken waren er veel Koperwieken, Zanglijsters en Graspiepers. In de weekenden erna werd er ook geteld.

Tekst: Marina Post, Foto: Luuk de Haan

Op zaterdag 6 oktober is de volgende Euro Bird Watching. Meer info volgt in het Zwaalfje of kijk op onze site: www.vogelwerkgroepberkelland.nl

Wespendief

Zeearend

Grote Bonte Specht

Ingezonden foto's

De redactie ontvangt geregeld prachtig beeldmateriaal van de leden. Bovenstaande foto's zijn daar een mooi voorbeeld van. De foto van de Zeearend is gefotografeerd door Kees van Rijn op Lofoten. De foto van de Grote Bonte Specht die zijn jong voert is ingezonden door de familie Alink en is gemaakt in het bos van Hans Grooters. De foto van de Wespendief - linker pagina - is eind mei gemaakt door Kees van der Werf aan de Hölterweg in Rekken. Welke vind jij het mooiste? De redactie kon niet kiezen!

Eindejaars excursie naar Vreugderijkerwaard en Vossemeer

(vooral watervogels, vorig jaar ook Zeearend gespot)

Woensdag 27 december 2017
WIE GAAT MEE?

- Vertrek om 08.00 uur in Lochem, Stationsstraat, parkeerplaats bij het station.
- Vervoer met eigen auto's
- Tussen de middag eten we op eigen kosten in een restaurant
- Verder zelf koffie en brood meenemen

Opgave graag via de mail bij Gerrie Slütter:
blauwepauw@hotmail.com

Lenteweekend 2018 is op 5 en 6 mei

Locatie: de Mallumse Molen in Eibergen

Ledenavonden 2018

Aanvang avonden 19.30 uur

Data en onderwerpen onder voorbehoud

Maandag 5 februari 2018 Locatie: Tapperij Ruurlo

Onderwerpen:

Bijzondere waarnemingen

Resultaten watervogeltellingen tot nu toe

Welke BMP-tellingen worden er dit jaar gedaan?

Wie telt waar de Reiger kolonies (nesten tellen)

Vogelzang van vroege broedvogels.

Maandag 19 maart 2018 Locatie: Naturhus Neede

Onderwerpen:

Bijzondere waarnemingen

Voortgang BMP telling (indien uitgevoerd)

Datum voor 24-uurstelling in mei (op de fiets)

Vogelzang van terugkerende broedvogels

Maandag 7 mei 2018 Locatie: Nahuis Beltrum

Onderwerpen:

Bijzondere waarnemingen

Voortgang BMP tellingen

Vogelzang van de latezomergasten

Maandag 8 oktober 2018 Locatie: Melktap Borculo

Onderwerpen:

Bijzondere waarnemingen

Verslag roofvogelbroedseizoen 2018 in Berkelland door de projectgroep roofvogels.

Voorlopig verslag uilenbroedseizoen 2018

Planning waterwildtellingen

Demonstratie vogeltrek-roepjes

Maandag 26 november 2018 Locatie: De Huve, Eibergen

Onderwerpen:

Bijzondere waarnemingen

Slaapplaatstellingen (Aalscholver, Kauw/Roeken)

PTT-tellingen (tussen 15 dec en 1 januari)

Landelijke Dag 2017 van de Sovon op zaterdag 2 december

Een dag voor vogelaars en andere natuurliefhebbers, met boeiende lezingen en een uitgebreide informatiemarkt.

Voor meer informatie zie het jaarprogramma op www.vogelwerkgroepberkelland.nl

Excursieprogramma 2018

Data en onderwerpen onder voorbehoud

11 februari 2018 Deltagebied Zuid-Holland Zeeland

Vertrek: 07.00 uur. Lochem Stationsstraat, parkeerplaats bij het station

15 april 2018 Korhoenders Sallandse Heuvelrug

Vertrek: 06.30 uur bij molen op Needse Berg in Neede.

13 mei 2018 Needse Achterveld, publiekswandeling

Vertrek: 06.00 uur Visschemorsdijk, parkeerplaats in Neede

April/Mei of Juni Excursie weidevogelreservaat Eempolder onder leiding van een plaatselijke gids.

Voor 1 maart aangeven of je belangstelling heb bij Gerrie Slütter. Alleen in geval van voldoende deelnemers wordt deze excursie georganiseerd.

27 mei 2018 24 uurs telling

Vertrek: 06.00 uur Parkeerplaats Zwikkelaarsplein in Eibergen

16 augustus 2018 Lauwersmeer

Vertrek: 06.00 uur Parkeerplaats Zwikkelaarsplein in Eibergen

Rond 15 september 2018 Meerdaagse Falsterbo

Graag zo spoedig mogelijk opgeven zodat er huisjes gereserveerd kunnen worden.

27 december 2018 Oostvaardersplassen

Vertrek: 07.00 uur. Lochem Stationsstraat, parkeerplaats bij het station.

• **Opgave naar Gerrie Slütter, e-mail:**
blauwepauw@hotmail.com

JEUGDBIJEENKOMSTEN

14 januari 2018

Het retentievijver in Hengelo (Ov)

Watervogels kijken

Start 09.00 uur, Zwikkelaarsplein in Eibergen

22 april 2018

Zwillbrock Watervogels kijken

Start 09.00 uur, Zwikkelaarsplein in Eibergen

Sijns

Foto: Benno Stortelder